

چکیده فارسی

مقدمه: توزیع نابرابر سلامت در ایران یکی از چالش‌های عمده نظام سلامت بوده و این نابرابری در فقدان توجه به علل ریشه‌ای و عدم توجه به عوامل اجتماعی تعیین‌کننده منجر به شکست اقدامات نظام سلامت شده و بی‌عدالتی در سلامت را افزایش می‌دهد. هدف از این مطالعه طراحی مدل مفهومی عوامل اجتماعی تعیین‌کننده سلامت در ایران و اولویت‌بندی عوامل با رویکرد تصمیم‌گیری چند معیاره بود.

مواد و روش‌ها: پژوهش مذکور از نوع پژوهش ترکیبی متوالی بود و از ۲ فاز کیفی و کمی تشکیل شد. جامعه پژوهش را خبرگان و افراد مطلع در زمینه عوامل اجتماعی تعیین‌کننده سلامت تشکیل دادند. روش نمونه‌گیری هدفمند طبقاتی غیر تصادفی بود. برای جمع‌آوری داده‌های کیفی از روش‌های مصاحبه نیمه ساختارمند، تحلیل اسناد و بحث گروهی و در فاز کمی با روش تصمیم‌گیری چند معیاره با استفاده از تکنیک تاپسیس بود. برای تحلیل یافته‌های کیفی روش تحلیل چارچوبی با نرم‌افزار Atlas ti 5.2 و برای تحلیل تاپسیس به کمک نرم‌افزار MATLAB انجام شد.

یافته‌ها: ما در این تحقیق دریافتیم که چارچوب مفهومی عوامل اجتماعی تعیین‌کننده سلامت ارائه‌شده از سوی سازمان جهانی بهداشت الگویی مناسبی برای مطالعه ابعاد عوامل اجتماعی تعیین‌کننده نابرابری در سلامت می‌باشد و درعین حال این الگو کلی و بیشتر جنبه تئوریک دارد تا راهنمایی برای عمل. بر همین اساس در این مطالعه ۱۹ موضوع و ۶۳ زیر موضوع به عنوان ابعاد و اجزای مدل مفهومی عوامل تعیین‌کننده اجتماعی سلامت در کشور تعیین گردید. بر اساس یافته‌های پژوهش در بین مفاهیم اصلی تعیین‌کننده سلامت، سیاست‌های کلان اقتصادی، حاکمیت و رهبری، سیاست‌های اجتماعی به ترتیب با اولویت‌ترین عوامل مشخص گردید.

نتیجه‌گیری: بخش اعظم نابرابری در توزیع سلامت را می‌توان با بهبود عوامل اجتماعی از قبیل عوامل اقتصادی، وضعیت آموزش، اشتغال، تسهیلات زندگی، و غیره ارتقا داد. رویکرد عوامل اجتماعی تعیین‌کننده سلامت در کشور موجب کاهش نابرابری در سلامت و ارتقای عدالت در سلامت می‌گردد.

کلمات کلیدی: عوامل اجتماعی تعیین‌کننده سلامت، نابرابری، تصمیم‌گیری چند معیاره، ایران.